GRAMATICĂ ŞI VOCABULAR

LEXICOGRAFIA SOVIETICĂ ŞI INFLUENŢA EI ASUPRA DEZVOLTĂRII LEXICOGRAFIEI NOASTRE ACTUALE

DE

D. MACREA

Influenţa lingvisticii sovietice a constituit, în ultimul deceniu, un puternic factor stimulator în dezvoltarea tuturor ramurilor lingvisticii noastre. Ea s-a manifestat în concepţia generală asupra limbii, asupra metodelor de cercetare lingvistică, în studiul gramaticii, al limbii literare, al stilisticii lingvistice, în atenţia acordată studiului limbii contemporane faţă de cel al limbii vechi, în importanţa dată studiului metodicii predării limbilor în şcoli, în precizarea terminologiei ştiinţifice şi tehnice, în lexicografie şi lexicologie.

În rîndurile de faţă vom analiza rolul lexicografiei sovietice în dezvoltarea lexicografiei noastre de astăzi.

Vechea Rusie a avut o bogată tradiţie lexicografică. La sfîrşitul secolului al XVIII-lea, Academia Rusă de Ştiinţe a publicat *Dicţionarul limbii ruse*, în 6 volume (1789—1794)[1], operă cu pronunţat caracter purist şi normativ, care a avut şi o a doua ediţie, apărută între 1806 şi 1822. În 1847, a publicat *Dicţionarul limbii slave bisericeşti şi al limbii ruse*, în 4 volume (ediţia a doua în 1867—1868)[2], iar în 1891 a început, sub conducerea lui I. K. Grot şi apoi a lui A. A. Şahmatov, redactarea *Dicţionarului limbii ruse*, general şi istoric, la care s-a lucrat pînă în 1928, cînd lucrările au fost întrerupte, dicţionarul, considerat necorespunzător, rămînînd neterminat[3].

[1] *Slovari Akademii Rossiiskoi (slovoproizvodnii)*, 1—6, SPB, 1789—1794.

[2] *Slovari ţerkovnoslavianskogo i russkogo iazika*, sostavlennîi Vtorîm otdeleniem Akademii Nauk, t. 1—4, St. Pb., 1847; 2-e izd. St. Pb., 1867—1868.

[3] *Slovari russkogo iazika*, sostavlennîi Vtorîm otdeleniem Akademii Nauk, t. 1—6, St. Pb., 8—9, St. Pb., 1891—1930 (neterminat).

BDD-A10378 © 1957 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:50:18 UTC)

Dintre dicționarele apărute în afara Academiei, un mare renume și-a cîștigat *Dicționarul limbii ruse populare*, în 4 volume (1863—1866)[1], alcătuit de V. I. Dal. El a fost reeditat, în epoca rusă, de patru ori, a treia și a patra ediție fiind revizuite și completate de Baudouin de Courtenay (ed. IV, 1912—1914). În epoca sovietică a fost retipărit de două ori, în 1935 și în 1955, după ediția a doua a autorului (1880—1882).

Cele mai de seamă dicționare etimologice au fost alcătuite, în vechea Rusie, de N. Goriaev, *Dicționarul etimologic comparativ al limbii ruse*, apărut în 1892 (ediția a doua în 1896)[2] și de A. G. Preobrajenski, *Dicționarul etimologic al limbii ruse*, a cărui primă fascicolă a apărut în 1910, iar ultima în 1949[3]. Acest din urmă dicționar a fost reeditat în întregime în Statele Unite ale Americii, în 1951, și în Republica Populară Chineză, în 1956.

Activitatea lexicografică din vechea Rusie s-a caracterizat prin predominarea punctului de vedere istoric, specific în acea epocă lexicografiei din toate țările europene, avînd ca scop elaborarea dicționarului general și istoric al limbii naționale.

Însușindu-și bogata tradiție a lexicografiei ruse, lexicografia din epoca sovietică a pășit pe o cale nouă, corespunzătoare nevoilor societății și culturii socialiste. În 1920, V. I. Lenin a subliniat necesitatea întocmirii unui dicționar al limbii ruse literare contemporane, de la Pușkin pînă la Gorki, menit să înlocuiască dicționarul învechit al lui Dal. V. I. Lenin cerea de asemenea alcătuirea unui dicționar al limbii ruse contemporane, tip *Micul Larousse*, destinat maselor largi. Din îndemnul lui Lenin s-a început de îndată munca, de care el s-a interesat îndeaproape. În 1923, lucrările au fost însă suspendate, fiind considerate nesatisfăcătoare. Structura dicționarului care se întocmea era nedefinită. El nu putuse să se desprindă de tipul vechiului dicționar general, cu caracter istoric, și nu reflecta noile elemente lexicale, care începuseră, în epoca sovietică, să se statornicească în limbă.

Abia în 1928, cînd temeliile societății sovietice erau create și cînd se precizaseră mai pregnant noile elemente de vocabular, s-a putut fixa tipul nou de dicționar al limbii ruse, cerut de Lenin. Principiile acestui dicționar au fost schițate de V. V. Vinogradov, iar elaborarea lui a fost încredințată lui D. N. Ușakov și colectivului compus din G. O. Vinokur, B. A. Larin și B. A. Tomașevski. Munca la acest dicționar, care conține 90.000 de cuvinte, a durat 12 ani (1928—1940), iar publicarea lui, în patru

[1] V. I. Dal, *Tolkovti slovari jivogo velikorusskogo iazika*, t. I—IV, St. Pb., 1863—1866.

[2] N. Goriaev, *Sravnitel'nti etimologhiceskii slovari russkogo iazika*, Tiflis, ed. 1, 1892; ed. 2, 1896.

[3] A. G. Preobrajenski, *Etimologhiceskii slovari russkogo iazika*, 1—14, M. 1910—1916; vipusk poslednii, *Trudt Instituta russkogo iazika*, I, Moscova, 1949.

BDD-A10378 © 1957 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:50:18 UTC)

volume, a avut loc între 1935 şi 1940. El a fost intitulat *Dicţionar explicativ al limbii ruse*[1], fiind prima lucrare de acest fel apărută în epoca sovietică. Dicţionarul a îndeplinit sarcina grea de a preciza căile noi de dezvoltare a vocabularului limbii ruse, semnalînd dispariţia elementelor perimate şi înregistrînd formele noi lexicale create de noile condiţii de viaţă. Fiind prima încercare de analiză a folosirii cuvintelor de către societatea sovietică în formaţie şi de către intelectualitatea sovietică, dicţionarul a căutat să reflecte procesele vii lexicale în care se evidenţiau noile relaţii ideologice şi sociale, adică să precizeze locul lexicului activ şi pasiv din limba literară, precum şi noile lui nuanţe stilistice. Caracterul normativ al dicţionarului s-a definit prin : selecţionarea cuvintelor după criteriul actualităţii lor, ierarhizarea sensurilor după criteriul circulaţiei lor, indicaţiile stilistice care stabilesc sfera şi limitele utilizării cuvintelor, citatele din autorii ruşi şi sovietici care arată condiţiile de folosire a cuvintelor în limba literară, indicaţiile gramaticale, ortografice şi ortoepice.

Alcătuirea unui dicţionar explicativ şi normativ al limbii ruse contemporane era o necesitate firească pentru Uniunea Sovietică, care păşea pe calea unui mare avînt cultural.

Lexicografii sovietici nu s-au mărginit, ca cei din trecut, să urmărească şi să înregistreze în mod pasiv vocabularul limbii ruse, ci, ca vorbitori şi participanţi activi la dezvoltarea lui, s-au străduit să promoveze noile formaţii lexicale ivite în epoca sovietică. Ei au înlăturat lexicul învechit, legat de vechiul fel de viaţă şi de vechile concepţii, dar au menţinut arhaismele justificate din punct de vedere stilistic în limba literară contemporană. De asemenea, au fost înlăturate cuvintele de circulaţie regională restrînsă, cele cu sensuri duşmănoase clasei muncitoare şi cele obscene. Terminologia specială ştiinţifică, tehnică şi meşteşugărească a fost introdusă în dicţionar numai în măsura în care pătrunsese într-o sferă de circulaţie mai largă.

Elaborat între anii 1928 şi 1940, dicţionarul lui D. N. Uşakov a rămas pînă astăzi o operă de mare valoare lexicografică, deşi trecerea timpului a scos la iveală caracterul lui neomogen, deoarece epoca în care a fost elaborat s-a caracterizat prin oscilaţii în lexic, datorite marilor prefaceri care au avut loc, în acea vreme, în societatea sovietică. El a avut o nouă ediţie în 1948.

Pe baza aceloraşi principii normative de redactare, a fost elaborat, în 1948, *Dicţionarul limbii ruse*, într-un volum, de către S. I. Ojegov şi S. P. Obnorski, cuprinzînd 52.000 de cuvinte şi fiind destinat maselor largi[2]. Alcătuit în timpul în care normele limbii literare ruse din epoca

[1] *Tolkovîi slovari russkogo iazîka* pod red. prof. D. N. Uşakova, Moscova, 1935—1940.

[2] *Slovari russkogo iazîka*, sostavil S. I. Ojegov, pod obşcei red. akad. S. P. Obnorskogo M. 1949.

BDD-A10378 © 1957 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:50:18 UTC)

societății socialiste se definiseră mai precis și folosind experiența colectivului condus de D. N. Uşakov, dicționarul lui S. I. Ojegov și S. P. Obnorski a însemnat o cucerire de seamă a lexicografiei sovietice, care a pus la dispoziția maselor largi o lucrare științifică valoroasă și de mare folos pentru vorbirea și scrierea îngrijită. Dicționarul și-a dovedit marea lui utilitate prin faptul că în 1952 a apărut în ediția a doua, revizuită și îmbunătățită, iar în 1953 a fost retipărit în ediția a treia.

În 1948, Institutul de lingvistică al Academiei de Științe a Uniunii Sovietice a început munca pentru elaborarea unui mare *Dicționar al limbii ruse literare contemporane* de la Puşkin pînă astăzi, conceput în 16 volume, din care au apărut pînă acum cinci volume, cuprinzînd literele A—K[1]. Același Institut elaborează în prezent *Dicționarul limbii ruse literare contemporane*, în patru volume, menit să înlocuiască pe cel al lui D. N. Uşakov, și care cuprinde, în plus, neologismele ultimilor douăzeci de ani. Din acest dicționar a apărut, în 1957, primul volum, cuprinzînd literele A—I[2]. Alte dicționare importante elaborate în ultima vreme în Uniunea Sovietică sînt: *Dicționar de cuvinte străine* de I. V. Lĕhin și F. N. Petrov[3], *Dicționarul ortoepic al limbii ruse*, cuprinzînd circa 50.000 de cuvinte, de R. I. Avanesov și S. I. Ojegov [4], *Dicționarul ortografic al limbii ruse*, cuprinzînd 110.000 cuvinte, de S. I. Ojegov și A. B. Şapiro[5], *Mic dicționar de sinonime* de V. N. Klineva[6]. În prezent, se pregătește editarea *Dicționarului comparativ al limbilor slave*, elaborat de slavistul rus G. A. Ilinski, iar pe lîngă catedra de limba rusă a Facultății de filologie din Moscova a fost organizat un cabinet al dicționarului etimologic, unde se fac lucrări pregătitoare pentru întocmirea unui *Dicționar etimologic al limbii ruse*, la nivelul științei de astăzi, care să înlocuiască pe cel al lui A. G. Preobrajenski.

O operă lexicografică originală și de mare importanță științifică, care se elaborează de către Institutul de lingvistică din Moscova, este *Dictionarul limbii lui Puşkin*, început în 1933 și conceput în patru volume, dintre care primul volum a apărut în 1956[7]. Elaborarea acestui dicționar este deosebit de prețioasă pentru istoria limbii literare ruse, deoarece Puşkin, ca și la noi Eminescu, a avut un mare rol în dezvoltarea și perfecționarea

---

[1] *Slovari sovremennogo russkogo literaturnogo iazika*, t. I—V, (A—K); Moscova-Leningrad, 1950—1956.

[2] *Slovari russkogo iazika*, t. I, (A—I), Moscova, 1957.

[3] *Slovari inostrannih slov*, pod red. I. V. Lĕhina i F. N. Petrova, 5-e izd., M., 1955.

[4] *Russkoe literaturnoe udarenie i proiznoşenie. Opit* slovaria-spravocinika, pod red. R. I. Avanesova i S. I. Ojegova, M., 1955.

[5] *Ortograficeskii slovari russkogo iazika*, pod red. S. I. Ojegova i A. B. Şapiro, M., 1957.

[6] *Kratkii slovari sinonimov russkogo iazika*, M., 1956.

[7] *Slovari iazika Puşkina*, t. I, M., 1956.

BDD-A10378 © 1957 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:50:18 UTC)

ei, îmbogăţind-o cu noi procedee de îmbinare artistică, luate din limba şi poezia populară.

În curs de elaborare se mai află la Institutul de lingvistică din Moscova *Dicţionarul limbii vechi ruse*, de la primele scrieri ruseşti pînă în secolul al XVII-lea, urmînd ca pentru secolul al XVIII-lea şi al XIX-lea, pînă la Puşkin, să se întocmească un alt dicţionar.

În afară de aceste lucrări lexicografice de mari proporţii şi concepute pe o bază teoretică şi metodologică nouă faţă de dicţionarele ruseşti din trecut, lexicografii sovietici au depus o intensă muncă în domeniul elaborării de dicţionare bilingve. Pentru numeroasele popoare din Uniunea Sovietică, s-a ridicat, odată cu fixarea scrierii limbilor unora dintre acestea, problema întocmirii de dicţionare ale diferitelor limbi naţionale şi de dicţionare bilingve, care să le pună în legătură cu cultura marelui popor rus şi a altor popoare. Numai în perioada dintre 1928 şi 1952, în Editura pentru dicţionare străine şi naţionale din Moscova, au apărut 293 de dicţionare, în cincizeci de limbi, pentru limbile popoarelor din Uniunea Sovietică, limbile europene, asiatice şi limbile clasice, unele dintre aceste dicţionare avînd numeroase ediţii. Elaborarea lor lărgeşte orizontul ştiinţific al lingviştilor de pretutindeni, mai ales acelea care au adus în circulaţia ştiinţifică lexicul unor limbi puţin dezvoltate şi puţin studiate. Ele statornicesc elementele limbilor literare ale acestor popoare şi ajută cunoaşterea limbii şi culturii ruse în rîndul maselor largi din republicile unionale. Aceste dicţionare au devenit pîrghii ale culturii, verigi esenţiale ale procesului social şi cultural care are loc în Uniunea Sovietică. Însemnătatea culturală şi politică a dicţionarelor şi munca pentru elaborarea lor au depăşit astfel limitele interesului strict lingvistic.

Interesul manifestat de lingviştii sovietici pentru limba romînă s-a concretizat prin apariţia dicţionarelor rus-romîn şi romîn-rus de M. V. Serghievski şi X. A. Marţîşevskaia, apărute în 1936 şi cuprinzînd fiecare cîte 30.000 de cuvinte, a *Dicţionarului romîn-rus* de B. A. Andrianov şi D. E. Mihalci, apărut în 1952 şi cuprinzînd 42.000 de cuvinte, a *Dicţionarului politehnic rus-romîn* de B. A. Andrianov, R. E. Kotlear, I. N. Finkelstein, M. H. Manole, M. N. Rosenfeld şi A. A. Sedeţki, apărut în 1953 şi cuprinzînd 50.000 de termeni aparţinînd îndeosebi ştiinţelor fizico-matematice, a *Dicţionarului romîn-rus* alcătuit de N. G. Corlăteanu şi E. M. Rusev, apărut în 1954 şi cuprinzînd 46.000 de cuvinte.

Concepţia nouă a lexicografiei sovietice, precum şi bogata activitate lexicografică din Uniunea Sovietică, a fost firesc să aibă o influenţă binefăcătoare asupra lexicografiei romîneşti, necesităţile noastre în acest domeniu corespunzînd celor ale începuturilor culturii sovietice.

Ţara noastră a avut pînă la cel de-al doilea război mondial o tradiţie lexicografică de un secol şi jumătate. Cei mai mari lingvişti ai noştri

BDD-A10378 © 1957 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:50:18 UTC)

din trecut, Samuil Micu, Petru Maior, B. P. Hasdeu, Al. Philippide, O. Densusianu, Sextil Pușcariu, au fost și lexicografi de seamă, animați de datoria patriotică de a alcătui *Dicționarul general al limbii române*. Ei nu au reușit decît parțial în încercările lor, din două motive importante : lipsa sprijinului material din partea statului și structura prea vastă în care au conceput dicționarul. Lexicografia noastră din trecut a fost în întregime stăpînită de concepția dicționarului general, cu o accentuată privire spre trecutul limbii. Cu toată utilitatea lui științifică, tipul conceput de dicționar general, pe lîngă lipsa unui caracter normativ bine definit, avea și dezavantajul că nu răspundea necesităților maselor largi, spre ridicarea nivelului cultural al cărora trebuie să tindă orice dicționar. Nu este întîmplător faptul că numai acei lexicografi ai noștri care au înțeles să se desprindă de concepția lexicografică academică au putut realiza lucrări lexicografice care să aibă un rol de seamă în viața noastră culturală. Aceștia au fost : Lazăr Șăineanu, al cărui *Dicționar universal al limbii române* (1896) a avut numeroase ediții, H. Tiktin cu *Dicționarul romîn-german*, istoric și etimologic, și I. A. Candrea cu *Dicționarul enciclopedic ilustrat „Cartea Românească"* (1932), devenit, la puțin timp după apariția lui, o raritate bibliografică.

Lexicografia noastră academică a putut depăși punctul mort în care se afla în 1944, cînd după decenii de muncă la *Dicționarul limbii române* se redactase și se publicase abia o treime din el, numai prin adîncirea și însușirea concepției și experienței lexicografiei sovietice. Desigur, nu a fost vorba de o însușire mecanică, lipsită de spirit critic, a acesteia, ci de o adaptare a ei la necesitățile specifice culturii noastre socialiste începătoare.

Lexicografia sovietică ne-a arătat că munca pentru alcătuirea dicționarelor nu este, ca în trecut, o operație de inventariere pasivă a materialului lexical, ci o sarcină selectivă și normativă de evidențiere, în primul rînd, a procedeelor lexicale actuale și productive. De aceea, prioritatea în munca lexicografică o are, în mod firesc, dicționarul limbii contemporane. Necesitățile revoluției culturale din țara noastră impuneau deci, ca și la începuturile culturii sovietice, elaborarea acestui tip nou de dicționar, iar nu a unui dicționar general de tipul celui academic din trecut, care lîncezea de zeci de ani. Primul rezultat de seamă al însușirii concepției sovietice despre rolul și sarcinile culturale ale lexicografiei a fost elaborarea *Dicționarului limbii române literare contemporane*, pe care institutele de lingvistică din București și Cluj, folosind tradițiile lexicografiei noastre și bucurîndu-se de sprijinul statului democrat-popular, au reușit să-l redacteze și să-l publice în decurs de cinci ani : 1952—1957. Buna primire de care se bucură lucrarea este o dovadă că acesta era dicționarul așteptat și că modelul sovietic a corespuns pe deplin cerințelor științifice și necesităților practice ale culturii noastre actuale.

BDD-A10378 © 1957 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:50:18 UTC)

Concepția și experiența lexicografiei sovietice au stat de asemenea la baza elaborării *Dicționarului limbii romîne moderne, ilustrat și etimologic*, într-un volum, care va apărea în primul trimestru al anului 1958, la baza *Dicționarului limbii lui Eminescu*, care se întocmește după modelul *Dicționarului limbii lui Pușkin*, a *Micului dicționar ortografic*, a *Dicționarului ortoepic*, a *Îndreptarului de punctuație*, ca și a dicționarelor bilingve care s-au elaborat sau sînt în curs de elaborare la institutele de lingvistică din București și Cluj.

Influența lexicografiei sovietice nu s-a limitat la concepția generală a tipului de dicționar, ci a avut un mare rol în rezolvarea sarcinilor concrete ale alcătuirii dicționarelor. Ea a fost, pentru lexicografii romîni, de un ajutor neprețuit în fixarea principiilor de selecție a cuvintelor, în fixarea ordinei de redare a sensurilor acestora, pornind de la cel mai general răspîndit spre cele mai rare, în definirea terminologiei științifice și tehnice și, mai ales, în definirea noțiunilor cu caracter social, politic și filozofic, legate de construirea culturii socialiste. Numai cei care au lucrat în acești ani la dicționarele amintite și care cunosc greutățile mari ale elaborării lor pot aprecia cu adevărat sprijinul deosebit pe care l-au avut în cunoașterea și însușirea experienței lexicografice sovietice.

Experiența lexicografică de pînă acum din Uniunea Sovietică și de la noi a arătat caracterul rațional și practic al tipurilor de dicționare elaborate. Necesitatea acestor dicționare este dovedită de larga utilizare pe care ele o au printre scriitori, în presă, școală, pentru emisiunile radiofonice, ca și pentru marele public. Aceste dicționare contribuie la fixarea și perfecționarea normelor vorbirii și scrierii literare și la ridicarea nivelului cultural general.

După terminarea lucrărilor lexicografice privind limba contemporană, lexicografia romînească trebuie să pășească la realizarea *Dicționarului general al limbii romîne*, pe care l-au încercat în trecut, — după modelul vremii lor, reprezentat de dicționarul lui Littré — , B. P. Hasdeu, Al. Philippide și Sextil Pușcariu. Calea pentru realizarea lui ne este indicată tot de lexicografia sovietică. Așa precum în Uniunea Sovietică nu se lucrează în prezent la un dicționar general, ci la dicționare speciale : al limbii contemporane, al limbii vechi, la un dicționar etimologic, la dicționare ale limbii marilor scriitori, pentru ca mai tîrziu să se treacă, pe baza acestor lucrări pregătitoare, la elaborarea dicționarului general, tot astfel, după părerea noastră, aceasta ar fi calea cea mai sigură de reușită a elaborării *Dicționarului general al limbii romîne*.

Pornită pe o cale nouă și servind ca punct de sprijin pentru ridicarea nivelului cultural al maselor, lexicografia romînească a făcut, sub influența celei sovietice, mari progrese. Ea mai are însă sarcini grele care îi stau în față. Experiența bogată cîștigată pînă acum în activitatea lexicografică

BDD-A10378 © 1957 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:50:18 UTC)

românească nu a fost încă teoretizată. Este necesar ca aceasta să se facă de aici înainte, deoarece munca pentru elaborarea dicționarelor nu este un meșteșug empiric, ci o activitate științifică de seamă. Lingviștii sovietici, ca și lingviștii ruși din trecut, consideră munca de elaborare a dicționarelor de mare importanță științifică. I. K. Grot, A. A. Șahmatov, A. G. Preobrajenski, V. F. Șișmarev, V. V. Vinogradov și alții au participat sau participă direct la elaborarea dicționarelor, așa cum au făcut și marii noștri lingviști din trecut: Samuil Micu, Petru Maior, B. P. Hasdeu, H. Tiktin, Al. Philippide, I. A. Candrea, O. Densusianu, Sextil Pușcariu.

Pînă acum, problemele teoretice ca și cele practice ale muncii lexicografice nu s-au discutat, în general, la noi, decît în introducerile diferitelor dicționare apărute și în recenziile despre acestea. Abia recent au început discuții teoretice în acest domeniu, deocamdată cu privire la problemele definirii cuvintelor în dicționarele explicative[1]. Subaprecierea activității teoretice și metodologice, teama de generalizări, chiar cînd există un bogat material de fapte, duce la scăderea nivelului ideologic al muncii lexicografice, la empirism factologic, care caracterizează obiectivismul burghez. Calea de dezvoltare a științei este aceea care duce de la practică la generalizare și de la teorie din nou la practică.

Lexicografia sovietică ne ajută să învingem și aceste greutăți prin studiile teoretice, publicate pînă acum, în special în *Voprosî iazîkoznaniia*[2], iar începînd din anul acesta într-un buletin special, intitulat *Leksikograficeskii sbornik*, editat de Institutul de lingvistică din Moscova. El cuprinde studii despre structura diferitelor tipuri de dicționare și sarcinile legate de aceste tipuri, despre principiile de selecționare a cuvintelor, despre determinarea și clasificarea sensurilor lor, despre caracterizarea lor stilistică, fonetică și gramaticală, despre problemele omonimelor și sinonimelor, despre pătrunderea în limba comună a terminologiei științifice, tehnice și a regionalismelor, despre probleme de semantică, despre granițele dintre lexicul literar și regional, despre problema etimologiilor, precum și informații asupra muncii lexicografice din Uniunea Sovietică și din alte țări.

În lingvistica sovietică au loc, în prezent, vii discuții teoretice de lexicologie, treaptă superioară a lexicografiei. Lexicologia este știința care elaborează bazele teoretice ale studierii vocabularului, a legilor dez-

---

[1] Vezi D. Macrea, Despre definirea cuvintelor în *Dicționarul limbii române literare contemporane*, în *Limba română*, nr. 3, 1957, p. 5--11 și Iorgu Iordan, *Principes de définition dans les dictionnaires unilingues*, în *Mélanges linguistiques*, București, 1957, p. 223—235.

[2] Vezi N. I. Feldman, *O spețifike nebol'şih dvuiazîcinîh slovarei „Voprosî iazîkoznaniia"*, 1952, nr. 2; R. A. Acearian, *O sostovlenii etimologhiceskogo slovaria slavianskih iazîkov „Voprosî iazîkoznaniia"*, 1952, nr. 4; V. I. Abaev, *O prințipah etimologhiceskogo slovaria „Voprosî iazîkoznaniia"*, 1952, nr. 5; M. N. Peterson, *O sostavlenii etimologhiceskogo slovaria russkogo iazîka, „Voprosî iazîkoznaniia"*, 1952, nr. 5.

BDD-A10378 © 1957 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:50:18 UTC)

voltării lui, a legilor semanticii, a raportului dintre cuvînt şi noţiune, a tipurilor de unităţi frazeologice şi a corelaţiei lor cu sensul cuvintelor.

Activitatea viitoare a lexicografilor romîni trebuie să se intensifice în domeniul teoretic, deoarece exigenţele faţă de dicţionare au fost în toate epocile foarte ridicate, iar munca pentru alcătuirea lor impune o continuă pregătire teoretică.

BDD-A10378 © 1957 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:50:18 UTC)